

De prijs der Courant is, door het gehele... franco per post, in 't jaar f 9:00...

Alle Inzendingen van... Advertentien, enz., geschiedende... laatsien men verzocht... stellen.

DE KENNENDEMAKING. De Provincie NOORD-BRABAND brengt bij deze... het publieke... van het Kasteel... den 15 Augustus 1830.

NOTIFICATIE.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS DER STAD BREDA herinneren bij deze allen en een ieder, dat, bij publicatie van den 6den Augustus 1819, het afsteken van vuurwerken, het werpen van zwerwers en voetzoekers, het lossen van schietgeweer en het loopen met brandend pektouw, op dezer stads markten, pleinen en straten is verboden, op eene boete van zes guldens en eene gevangenis van drie dagen.

De Gouverneur voornoemd, A. J. L. VAN DEN BOGAERDE. NEDERLANDEN. 19den Augustus

Alle de gouverneurs van de provincien, in welke zee-havens gelegen zijn, hebben aanschrijving bekomen, om geene hinderpalen tegen het binnenloopen van fransche schepen met de drie kleurige vlag of tegen het hyschen derzelve, aan de zoodanigen, welke reeds in of voor die havens liggen, in den weg te stellen. Z. H. de hertog Wilhelm Frederik Philips van Wurtenburg, boom van den thans regerende koning van dat land, is, op den 10den dezer, in den ouderdom van 68 jaren, te Stuttgart, overleden. De oude vermaarde kerktoeren te Koudam, in Vriesland, dat schoon monument der oudheid, hetwelk, gedurende eeuwen, tot zeker baken en veiligen gids voor zeeman en loods verstrekte, is, door den storm van den 14den dezer, vernield. De bijzonderheden van dit verschijnsel zijn zoo ongelooflijk, dat wij, indien wij dezelve in sommige zuidelyke bladen vonden, ons wel wachten zonden, dezelve onzen lezer mede te deelen; maar wij nemen uit de eene friesche Leeuwarder Courant gerustelyk over, » dat er zich, van tyd tot tyd, brokken hout en planken van drie en meer ellen lengte van het buitenste bekleedsel losrukten, en, met eene geweldige vaart, over huizen en daken, op verre afstand henen slingerden; duizenden stukken lei, van onderscheidene groote en gewigt door de lucht zweefden, — zich wijd en zijd verspreiden en door de glazen van de belendende huizen drongen. Volgens kwam het gansche spits in beweging; eindelijk begon het op deszelfs grondslag (het steenen vierkant) te waggelen; ... nog een aanval ... en daar zag men dat ontzaggelyk gevaarte van 36 ellen, in deszelfs geheel, van het voetstuk afligten, — zelfs eenigermale opheffen, — en letterlyk (volgens ooggetuigen) een oogenblik in dien stand tusschen hemel en aarde zweven, — toen statig omlaag dalen, en, met toenemende vaart, op het Kerkhof nederploffen, alwaar het, zydelyngs overvallende, een huis, op 17 a 20 ellen afstand, midden doorbrak, terwijl de haan, door het dak van een verder stand huis, op den zolder werd neergesmaakt. Gelukkig wyze is bij dit ontzettend voorval niemand omgekomen.» De Courrier des Pays-Bas is niet weinig gestreeld, dat de Bijenkorf vertelt, dat zijne vrienden de Potter, Tielemans, Bartels en de Neve, op de Rotterdamsche kermis, in het wassen poppen-spel lijn te zien geweest. Waarlyk eene groote eer! — Ons

ben, nu voor de vier nieuwe heeren ongeknoeld zijn; waar daag, mijne heeren van den Courier, is de organisatie van een wassen-poppenspel, welke die heeren niet schijnen te kenen, gelyk zoo vele andere zaken, anders zouden zij zich, over zulk eene gewone zaak, zoo kinderachtig niet verheugen. Van den 20sten Aug.

Z. M. heeft den prins de Chimay tot kommandeur der orde van den Nederlandschen Leeuw benoemd. — Ons is van goederhand berigt, zegt het dagblad la Sentinelle, dat, zoo het publiek onderwijs in Frankryk volkomen vrij wordt, de priesters alleen daarvan uitgesloten zullen worden. Verstaan de he heeren de Smet en Robiano het vrije onderwijs ook alzoo? — Het vrije onderwijs is, integendeel in dit oogenblik in Frankryk, zoo zeer gewild, dat men reeds bezig is met de normaal school te herstellen.

— De londensche dagbladen van den 17den, melden, dat er, bij de admiraliteit, een telegrafisch berigt ontvangen was, volgens hetwelk de schepen, Karel X en diens familie aan boord hebbende, in het gezigt van Spithead waren. OOSTENRIJK. Taurin, den 4den Augustus.

Een, binnen tien dagen, van Durazzo alhier aangekomen, schipper meldt, dat de onlusten in Albanie grootendeels gestild zijn en dat men met grond mag veronderstellen, dat alles weldra, tot de orde gekeerd zal zijn. Het is den Groot-Vizier gelukt, verscheiden partijen insurgenten tot rede te brengen, zoo wel door zachtzinnigheid, en door het betalen der achterstallige soldijen als door geweld. Een groot aantal der chefs van de oproerigen, wegens den goeden uitslag hunner onderneming wanhopende, hebben de vlugt genomen.

FRANKRIJK. PARIJS, — den 17den Aug. De Moniteur kondigt aan, dat de voormalige Koning, Karel X zich, heden, den 16den Aug., te Cherbourg zal inschepen; zija gevolg bestaat uit 70 a 80 personen. Eene lands-korvet en eene gabarre van oorlog zijn, den 10den, van Brest, te Cherbourg aangekomen, om de Amerikaansche schepen, welke Karel X en diens familie naar derzelve bestemming moeten over brengen, te begeleiden. — Koning Lodewijk Philippus I. heeft uitgevaardigd de volgende

PROCLAMATIE. » Gij hebt uwe vrijheid gered; gij hebt mij geroepen, om u volgens de wetten te regeren. Uwe taak is roemrijk volbragt; de mijne begint. Mijn pligt is het, de wettige orde, die gij over hebt, te doen eerbiedigen. Ik kan niemand veroordelen, om zich daaraan te onttrekken, want ik zelf ben er aan onderworpen. » Het bestuur moet deszelfs loop hernemen. Reeds zijn er vele veranderingen gemaakt; anderen worden voorbereid. Het gezag moet in handen zijn van sterk aan de zaak der natie gehechte lieden. Eene zoo spoedige uitgevoerde en zoo uitgestrekte onderneming kan, zonder eenige kortstondige verwarring, niet ten uitvoer worden gebracht; deze loopt ten einde. Ik noodig alle goede burgers uit, dat zij hunne bestuurders omringen, en, ten voordeele van allen, in het handhaven van orde en vrijheid behulpzaam zijn. » In de publieke dienst is hervorming noodig. De onverandering van sommige belastingen belaaft het land met eenen zwaren last. Daar zullen wetten worden voorgedragen, om daarin te voorzien. Bij het onderzoeken derzelve zal geene reclamatie versmoord, geen

belang vergeten, geene daadzaak miskend worden; maar, in afwachting der nieuwe wetten, is gehoorzaamheid aan de bestaande noodzakelijk: de publieke rede begrijpt zulks; de veiligheid van den staat bevestigt het. Dit alle verstandige lieden kunnen invloed bezigen, om hunne medeburgers daarvan te overtuigen. Wat mij betreft, ik zal, in het toekomstige, mijne beloften, in het tegenwoordige, mijne pligten niet te kort doen.

Franschen Europa beschouwt onze roemrijke omwenteling met eene, met eenige ontzetting vermengde bewondering; het vraagt zich zelve af, of de magt van beschaving en arbeid inderdaad zoo groot is, dat dergelijke gebeurtenissen kunnen plaats hebben, zonder dat de maatschappij er door geschokt wordt? Laat ons dezen laatsten twijfel doen verdwijnen; dat eene even geregelde als nationale regering spoedig de nederlaag van het eigendunkelijk gezag opvolge, *Krisheid, publieke orde*, zoodanig is de zinspreuk, welke de parische nationale garde in hare vanen voert; dat zoodaartig ook het schouwspel zij, hetwelk Frankrijk aan Europa opbeveert. Wij zullen, binnen weinige dagen, het geluk en den roem des vaderlands voor eenwen gevestigd hebben.

Paris, den 15den Augustus 1830.

Lodewijk Philippus.
De zegelbewaarder, minister secretaris van staat voor het departement der justitie,

— Gisteren middag hebben zich 400 ambachtslieden naar den prefectuur van politie begeven. Zij waren in eene soort van sig-orde geschaard en begeerden den prefect te spreken. Deze verschenen zijnde, vroegen zij onder anderen, dat er een maatregel mocht worden genomen, om het vreemde ambachtsvolk, welks tegenwoordigheid, volgens hun zeggen, de fransche ambachtslieden een wezenlijk nadeel toebrengt, uit Parijs te verwijderen. Het scheen, dat zij de Elzasers, die zich in menigte in Parijs bevinden, uit hoop van derzelver eedschen tongval, onder deze vreemdelingen begrepen. De prefect heeft groote moeite gehad, om hen te doen begripen, dat hiene maatregel niet kon worden ingewilligd.

De berichten uit Algiers van den 4den dezer, gisteren bij ons ministerieel ontvanger, luiden eenigzins gunstiger dan de vorige (*zie ons vorig nummer*). Volgens dezelve beliep het getal der zieken bij het leger niet meer dan 3600. De bij de vorige tijdingen vermelde gevechten hadden geene nadeelige gevolgen gehad, en daar waren maatregelen genomen, om de oproerigen te straffen en nieuwe pogingen tot opstand te verijdelen.

In de zittingen van de Kamer der Afgevaardigden zijn dezer dagen onderscheiden belangrijke voorstellen gedaan, wij kunnen er slechts eenige van mededeelen. Een voorstel van den heer *Melot*, strekkende, dat de Kamer het formulier van eed zal bepalen, welken alle openbare ambtenaren gehouden zullen zijn af te leggen. Dit voorstel meet in de zitting van heden bediscussieerd worden.

Een voorstel van den heer *Servat*, minister van oorlog, strekkende, om het lof des officieren van de land- en zeemagt te verzekeren.

Ken voorstel van den heer *Guisot*, minister van binnenlandsche zaken, wegens de incompatibiliteit van den post van Afgevaardigde met eenen gereguleerden post, de militairen, hooger dan de zing van de nationale garde, alsmede de ambtenaren.

Een voorstel van dien zekden minister, strekkende om eene som van vijf millioenen ter beschikking der regering te stellen, om in de behoeften der ambachtslieden van Parijs en in de noodige reparaties der door de gebeurtenissen van Julij in die stad veroorzaakte schade te voorzien, en eindelijk,

Een voorstel van den heer *de Tracy*, tot afschaffing van de doodstraf in Frankrijk.

De *Courrier Français* is, naar men verzekert, bestemt, om zich te bevestigen te begeven, ten einde koning *William IV* met zijne koninklijke kroon geluk te wenschen en tevens de troonsbestijging van *Lodewijk-Philippus* als Koning van Frankrijk aan te kondigen. De *Courrier Français* voegt, bij deze tijding uit het *Journal de Commerce*, nog die, dat de koning gisteren eenen brief van *William IV* ontvingen hebben, de stelligste verzekeringen van het handhaven der goede verstandhouding tusschen de beide gouvernementen behelzende.

De *Courrier Français* zegt, dat de russische ambassadeur, graaf *Pozzo di Borgo*, eergisteren een bezoek bij den graaf *Molé*, minister van binnenlandsche zaken, afgelegd heeft.

— Van het vertrek van *Karel X* zijn nog geene verdere tijdingen dan die, welke reeds in den *Moniteur* publiek gemaakt zijn. (zie hier boven.)

— Sedert eenige dagen spreken onze nieuwspapieren van eenige bewegingen, door opstokerij veroorzaakt, onder de ambachtsgezellen. Tot dus verre schijnt echter alles rustig te blijven; wij hebben in een nieuwspaper van gisteren, dat de ambachtslieden er geen reden van plaats gehad, de aan de ambachtslieden gezichte plakaten hebben de goede uitwerking gehad, welke de vaderlandslievende schrijvers er van verwacht hadden. Vele hanner hoorden dezelve met genoegen door hunne kameraden voorlezen.

— Berichten van Madrid van den 5den dezer melden, dat de ware vrienden van koning en vaderland zich naar Sint-Ildefonso begeven hadden, om *Ferdinand* aan het verstand te brengen, wat hem in den tegenwoordige crisis te doen stond; indien hij zijnen troon bevestigde, het welzijn der natie bevorderen wilde. De infant don *Francisco di Paula*, welke zich in de nabij Frankrijk gelegen provincie bevindt, ontrent zijne wijze van denken over hetgeen in Parijs is voorgevallen, geenszins maar heeft althans wat aan dezen kant der Bijnen overvloed, volkomen goed.

De berichten van Napels luiden ook niet gunstig. In Kalabrie is de geheele bevolking misnoegd en men klaagt daar hevig over het bestuur, het geen daar zeer gestreng is. Ook AbruZZo begint het gouvernement ongerustheid te baren.

De Daj van Algiers, die, met een gevolg van 110 personen, waaronder 58 vrouwen, te Napels aangekomen was, had eene der grootste woningen van Capo di Monte gehaald.

— De tijdingen van Algiers van den 5den dezer, over Toulon ontvangen, zijn niet zeer belangrijk. Onze landgenooten waren bezig, wijde en groote straten in de sterk bebouwde en murende stad aan te leggen.

M e n g e t i n g e n .

FRAGMENTEN UIT HET DAGBOEK EENS REIZIGERS
(Onuitgegeven.)
DE TIENDE BRIEF.

Brussel den ... 1829.
Het gesprek over de zijde-toelt had ons tot dicht aan de poorten der stad *Thienen* of *Tierlemont* gebragt, waarbij men, aan den linker kant, van de weg, nog drie verheven graafplaatsen der Romeinen ziet. De stad zelve levert weinig merkenswaardigs op, kenschetst zich echter door uiterlijke welvaart en zindelijkheid. Vroeger deed dezelve zich in de Brabandsche onlusten kenmerken door eenen geest van tegenstand tegen de wjsgewijze bedelingen en het voorlichtend voorbeeld van *Josua H. Leunin* en *Thieren* waren de eerste, die den grooten staatkundigen schok gevoelden, welke van de Geedsdienst uitging, en die, door den verlichter *Josua H. gelsid* en bestierd, de geestelooze *Leunin* en een het licht der reden schijnend en aanvechtend, *Leunin* voor altijd zoude hebben onderdrukt, had hij in de Brabandsche geestelijkheid en in de door hem opgevoerde volksmenigte geenen onoverwinnbaren tegenstand gevonden. Dit volk wilde toenmaals de misbruiken en dwalingen van het bijgeloof niet leeren kennen, ja verhoes zich niet aan de domme geestelijke overheersching te onttrekken, en, althoewel bij andere westelijke volken van *Europa*, door de magt van den tijdgeest weggesleept en door een hooger licht bestraalt, de menschelijke geest tot hooger rijpheid kwam, bleef het grootste gedeelte van de bewoners der beide bovengenoemde steden en van het overige gedeelte dezer provincie nog twee eeuwen ten achteren. En welke geringe verandering deze stemming ondergaan heeft, is niet duideljk op te maken uit den tegenwoordigen toestand en vestiging van het *Collegium Philanthropicum* te *Thienen* en de gangen, welke groote ontdekkingen de menschelijke geest in het rijk der waarheid en in het gebied der ervaring gedaan, welke groote vorderingen de nijverheid gemaakt en welk hart onder de middel- en lagere volksklassen gebragt heeft, waardoor de vrye beroepsbeoefeningen en door wetenschappen en kende opgeklaarde derde stand in gelijke betrekkingen met vroegere betoedregte standen gekomen is, moeten wij echter, in onze dagen, nog met ienige droefheid zien, dat de grooten worstelstrijd tusschen licht en duisternis bij ons nog niet voldongen is. Een opmerkzame beschouwing der staatkundige gebeurtenissen, de beoordeeling van het zuid-nederlandsche volks-karakter, en het nagaan der bijna onzichtbare drifverren eener heillooze factie, doet mij vooruitzien, dat ook *William I*, in zijne verlichte en vrijheidsvriende

dogmerken, eenen steeds toenemenden, onoverwinbaren tegenstand zal vinden — Een tegenstand zeg ik, welke naar die mate zal aangroeijen, dat tijdelijke welvaart en volksgeluk in het Zuiden van ons rijk toegenomen. Hoe zonderling deze stelling een ieder ook bij eene eerste opmerking voorkomt, wordt het waarachtige daarvan echter duidelijk, zoodra met de bronnen nagaat, waaruit deze verkeerde opneming voortvloeit. De loop der gebeurtenissen bewijzen ons dit genoegzaam: Zuid-Nederland heeft in welvaart en wezenlijk volksgeluk eene hoogte bereikt, die elken, zelfs oppervlakkigen, beschouwer, als het ware van zelfs in het oog moet vallen, en daarbij ziet men de ontevredenheid tegen den koning en de hogere regering dagelijks toeneemen. Zulke zonde onbestaanbaar zijn, wanneer diegenen, die, door hinnen staad in de maatschappij, het algemeen vertrouwen genietende, de hoofbron aanwezen, waaruit deze weldaden zijn gevloeid, en waaruit zij nog dagelijks blijven voortkomen, daar alsdan dankbaarheid en liefde moesten geboren worden bij hen, die nu geleerd worden, dat deze meerdere welvaart uit *eigene zelfstandige kracht* voortkomt, en, dat zoodat deze niet met inzicht betoogeld wierd, — dezelve tot in het onbegrijpelijk zoude stijgen. — En welke zijn de krachten, die hinnen het gouvernement, toeschrijft? — Om door de stijging van het volksgeluk in Zuid-Nederland en het aldaar zegevierend gelouf Noord-Nederland niet te doen zinken, waardoor ook de verdere verbreiding der hervorming zoude gekeerd worden, hetgeen tegen de bedoelingen van het gouvernement strijdt, die het omgekeerde alleen en uitsluitend beoogt. — Biedaar hetgeen men het volk leeraart, — ziedaar het geheim der opzettelijke en geweldadige wederstreeving van het eenmaal aangebroken licht, waardoor wanorde en ontevredenheid zijn opgewekt, waarvan de gevolgen voor als nog niet te berekenen zijn. Toegeslijkheid, het verspreiden van meerdere weldaden, het oogenschijnlijk en het in der daad bestaande bevoorregten der zuidelijke gewesten, is, bij het boven aangehaalde leerstelsel, *om het vuer!* Alleen standvastige moed, een krachtvolle tred op den weg, dien men eenige weinige jaren vroeger met zoo veel beradenheid had ingelagen, vasthoudenheid aan onze instellingen, kalme en eene gepaste gestrengheid, kan alleen de vroegere gevestigde redelijke betrekkingen tusschen koning en volk tot de gelukkigste eenheid naar binnen en naar buiten leiden, waardoor ons inwendig staatsleven, op nieuw, verdragmatig, geordend kan worden. — Waardoor men de kluisers zal kunnen ontbreken, die, voor vorst en volk, onder de gewelven van het vuer worden gesmeed. Daarentegen kan gebrek aan eenheid, verwarring van geest en wilkracht, om zelf te regeren, — bestendige afwisseling der aan het roer van staat zich bevindende hoofdpersonen, — schielijke overgang van het eene stelsel van inwendig staatsbestuur tot het andere, met overhaastig en in strijd met den geest en het karakter der eenmaal beproefde instellingen overgaan, het aanwenden en beproeven van halve maatregelen, en het bij derzelver uitvoering onzeker wankelen, ons niet dan nader tot dat punt brengen, waarop eene bekende partij ons zoo gaarne zoude gebracht zien.

Meermalen heb ik in mijne aantekeningen, sprekende over de groote vorderingen in kunsten, nijverheid, en algemeene welvaart in de zuidelijke provincies, gezegd: „Wetenschappen en kunsten liepen slechts in de schaduw van openbare rust.“ — Deze bloeiden welig, — er bestond dus rust en vrede, tot dat de invloed eener *versuimtelijke orde* ons tot verduistering van den verstandelijken gezigtstrekking, en tot verderf der reine zedeleer des christenadoms, zocht terug te brengen. Hoever zich deze invloed heeft uitgebreid, — hoeveel een zeker *verdrag* hiertoe de hand geleend heeft, — hoeveel men in het vervolg breedvoertigen kampen ontvouwen zal, — hoeveel men in het vervolg breedvoertigen kampen ontvouwen zal, — beiden moeten nog veel ondervinden — beiden hietoe door den gang der gebeurtenissen voorbereid worden. Dan eerst, wanneer het gehele *zinnenweefsel* van list en bedrog der factie zal dootgelegd zijn, wanneer derzelver verwoestende sporen zich aan het oog der zienden zal opdoen, zal er krachtontwikkeling in het staatsbestuur bestaan, sal er inwendig van den kant der burgers plaats grijpen, zal de vereeniging van de beide landen nabijlijk zijn; hoever wij nog van dit gelukkig standpunt af zijn, is niet te bepalen.

Deze en meerdere, uit het bovengenoemd dagboek, in de *Bredasche Courant* opgenomen, zijn in de jaren 1828 en 1829 geschreven, en sommige derzelve zijn *naschriften* noodzakelijk geworden, om dezelve eenigzins in verband te brengen met de *geschiedenis van den dag*. De schrijver dezer *fragmenten*, daartoe door ons uitgenoo-

digd, zijde, heeft volgaarne aan ons verlanghen willen voldoen, en op de brieven, die wij reeds opgenomen hebben of door ons nog opgenomen zullen worden, des noodzakelijk, *naschriften* te deelen. Zoo even ontvangen wij het navolgende op bevestigenden brief betrekkelijk:

(DE REDACTIE.)

den 10. Aug. 1830.

De strijd tusschen *licht en duisternis*, tusschen *vrijheid en overheersching* spoedt ten einde, — die der *staatkundige begrippen* gaat op nieuw beginnen! — Wel heb, die hij zijn ziele tegen derzelve hevige schokken voeraf weet te versterken, — voeraf zich met moed en standvastigheid te wapenen, — *dijkbreuken* kan voorkomen, wanneer de *staatkundige vloed* zijn hoogste punt op de *peilstang* van het staatkundig bestaander oude wereld zal raken! Het *kanon der Invaliden* heeft het vuer ontstoken, *kanon* reeds een, troon verteen heeft, — hetwelk nog zoo vele troonen en troonsversierselen bedreigt. De roer der gematigde vrijheid en die der mistende en verkrachte regten des volks heeft zich met den kreet des oproers vermengd. — *Democratie en aristocratie*, *Republiek en Monarchie* hebben, op Frankrijks bodem, om de hoogste ogen geworpen, oogenschijnlijk heeft de laatste gewonnen, — de steen staat echter op den kant en kan nog wendelen!

De gebeurtenissen der laatste afgelopen dagen van de maand Juli 1830 waren, in haren *geheelen omvang*, niet te voorzien geweest. *Gedeeltelijk* had men dezelve aan Frankrijks koning kunnen toespelen; — doch het geheim zijner geheele *verkiezing* was misschien alleen bewaard bij diegenen, welke de nu gedane zaken, met zooveel beleid hadden voorbereid en bestuurd! *Kans X* was de speelbal zijner vrienden en vijanden; aan beiden gaf hij gehoor, liep van zelfs in de netten, die voor hem gespannen waren, lag daardoor de hand op de dierbaarste regten zijner onderdanen, en ontving de straf voor meened en ontrouw. *Thans* jaucht het volk om zijnen nieuwen koning, — is uitgelaten over de behaalde zege, en deze jubeltoonen vinden bijna in geheel Europa, maar vooral in het Zuiden van ons rijk, de aangenaamste weerklanken. Zijn dit nu vreugdebetooningen over den behaalde triomf van het *licht* op de *duisternis*? Zijn deze nitbeezemingen oprechtelijk toegewijd aan dat verlichtste en gematigste gedeelte der Fransche natie, — welk zich met zooveel eigen wilkracht tegen eene wettelijke overheersching verzette? Zou ja, dan vindt ook het Zuiden in het Noorden kunne weerklanken, want den *dominert* die welke Noord-Nederland de dagen onzer vromeden, waarin zij het vuer der spaansche overheersching afschudden, — heeft nu de vuer op nieuw voor den geest, waarin hij de kluisers van *franche hand* dwingelandij met zoo veel meedeloofte verhaalen. — Wanneer dus deze jubeltoonen zijn, dan zal ook het Zuiden met het Noorden jubelen in het bezit van eenen koning, die zelf weet te regeren, en de belangen zijner onderdanen zich aantrekt en behartigt, zijn steun in de groote vrede, die zij vertrouwen aan geheel Nederland geschonken heeft. Dan zullen zij gezamenlijk met gerustheid en nog gelukkiger toekomst afwachten, en de vereeniging van staatkundige denkbeelden, in de beide hoofdverdeelingen van ons rijk, ook door het *kanon der Invaliden* vangekondigd, *kanon* onder het zachtstemming geluich van *levé de zonne* — *levé Orange* — *levé van* — voor altijd geheiligd worden.

Zijn deze jubeltoonen echter alleen ons den geest van nieuwigheid, die onze eeuw regeert, — ons den geest der onbegrijpeligste *Democratie*, waarvan de verwoestende sporen nog niet geheel verdwenen zijn, en thans wederom verlevendigd worden, toegewijd, dan heeft hetgeen boven reeds bedoeld is; *WAAKT DAG EN NACHT, VOOR DIJKBREUKEN EN OVERSTROMINGEN!* Ziet zelfs het *KRAAN* van het vuer, — het gepaste middelen voor te komen!

LETTERKUNDIG BERTJE

NATIONAAL GEDENESTUK

Al de Werken van JACOB OZIS, *1ste Afdeling*, Brussel, bij *HREEST VAN KEMPEN*, Boekhandelaar, 1830, 80 bladz. gr. 8°, de prijs 1/2 fl. bij intecassation.

Meermalen werd, bij het bezingen van proeven der *antiek* sche druk- en graveerkunst, en vooral bij het verheffen dezer proeven met die van vreemden bodem, de bedroevende overtuiging in ons geboren, dat wij in beide kunsten beneden onze naburen en vooral verre beneden *Engeland* en *Frankrijk* stonden. Wel is waar, werd die afstand, in de laatste jaren, door de loffelrijke pogingen van eenige nedere landsche boekhandelaars, merkbaar verminderd; maar nog altijd moest het onpartijig oordeel de voorkeur aan het *atheemsche* blijven toekennen. Dit bragt

wel eens tot de gedachte: of het den Nederlander, in den tegenwoordigen tijd en bij de samenwerking van onderscheidene omstandigheden, wel mogelijk ware, zich, in druk- en graveerkunst, tot op de hoogte der genoemde vreemden te verheffen. Deze gedachte kan, na de verschijning van de eerste aflevering der nieuwe uitgave van Gats werken, niet meer bestaan. Gerustelijk kunnen wij deze, met regt pracht-uitgave genoemd, naast de voortbrengselen van de pers en onze naburen plaatsen, zonder de vergelijking te vreezen, en het is ons daarom eene hoogst aangename taak, het begin van de uitvoering eens ontwerps aan te kondigen, hetwelk, in alle opzichten, nationaal genoemd mag worden.

Ofschoon er reeds onderscheidene uitgaven van Gats werken bestaan, en er, nog maar weinige jaren geleden, eene zeer verdienstelijke uitgave van dezelve verschenen is, was het toch een allerge-lukkigst denkbeeld van den heer BAST VAN KEMPEN, de bestaande editien met eene te vermeederen, waarin, door de bijvoeging van platen, de kenschetsende eigenaardigheid des geliefden Volksdichters, meer dan in eenige andere, behouden bleef. Het was, zeggen wij, eene allergeukkigste keuze; want, van welke zijde men de onderneming ook beschouwde, hetzij als eene poging om Gats in dezen tijd meer algemeen te doen waarderen, en dus onze natie meer tot den geest harer vaderen terug te brengen, hetzij als een gedenkstuk van voorleeden en tegenwoordigen kunststroem, of, uit welk ander standpunt ook, was deze onderneming belangrijk voor het geheele Vaderland. Ieder welgezinde wenschte dus, na de verschijning van het prospectus, niets liever dan de uitvoering dezes nationalen ontwerps, en nadat eene nadere aankondiging de vervulling van dien wensch behoorde, zag ieder verlangend naar de eerste aflevering des hooggeschatten werks uit.

Hoe hoog de verwachting ook gespannen was, deze eerste aflevering moet elks verwachting hebben overtroffen. De heer B. v. K. heeft niet, gelijk wel bij anderen in gebruik is, acht of een scheen nithangbord, slechts middelmatige waren, vellen (uitventen; intengedeel overtreft, hooft en afsluiting het prospectus. — Teekening, gravure, papier, druk en druk wedijveren om den voorang, en het is niet te veel gezegd, dat elk dezer gedeelten, in zijne soort, voortreffelijk is.

Deze eerste aflevering van *al de werken van Jacob Gats* maakt het begin van het derde deel van des geheelen werks, dat, voltooid, in dertien deelen bestaan zal. Het *Houwelijk, in ses hoofdstukken*, begint met een kind en het eerste; wat ons daarin treft, is het *Kind der Spel*. De verzen herinneren ons de lectuur onzer jeugd, gelijk de plaat, door *Oosterhuis* geteekend en door *Sluiftev* gegraveerd, ons de figuren uit den ouden vader Gats getrouw over brengt. Hetzelfde heeft plaats met den *Wegwijzer ten huwelijk* *wist den doolhof der kalverliesde*, en het behoeft nauwelijks gezegd, dat elk, wien eene hollandsche opvoeding te beurt viel, hier op elke bladzijde onse bekenden aantreft. Het vignet, den doolhof voorstellende, is van *Oosterhuis* en van *van Senus* en keurig uitgevoerd. Geen minder lof komt het *Musketwepan* toe, door *L. A. Vincent* geteekend en door *Felijn* gegraveerd. De antique toon is daarin uitstekend bewaard. Dit is mede van toepassing op het volgende vignet van *Oosterhuis* en *Zeelander*. De uitdrukking van het beeldje is geheel in overeenstemming met de woorden des dichters. Het vignet zegt, in beelden, wat de dichter in zijn vers.

En die van al dat slim gebroet
Veel schamper grillen lijden moet

enz. uitdrukt. De teekening is van *Oosterhuis*, de gravure van *Veelwaard*. Het laatste vignet van *C. Kruseman* en *W. Nieuwhoff* stelt een gedeelte der geschiedenis van *Dina*, de dochter *Jacobs*, voor. Ofschoon deze plaat ons, minder dan de vorige, den ouden vader Gats vertegenwoordigt, maakt zij echter, even als de andere, een sierlijk deel van het verzameld werk.

Van den inhoud zullen wij wel niet behoeven te zeggen. Het beschaafd en echt hollandsch gedeelte der natie kent Gats en onderschrijft geheel het getuigenis van eenen bevoegden beoordeelaar (*). Ik weet niet, dat er in eenige taal een dichter is, die zoo algemeen behaagt, en zoo vele vermakelijke mengelstoffen behandelt als Gats.

Gats heeft voor alle menschen, jong, oud, rijk, arm, verstandig en gemeene lieden geschreven, en dat alles zoo eenvoudig, zoo natuurlijk, dat men er zich over verwonderen moet. Het was overvloedig te dezer plaatse over de verdiensten van den

(*) *Madon's Nieuw Bijdragen tot opbouw der Vaderlandsche Letterkunde, 1ste deel.*

grootsten volksdichter verder uit te wijden; mogten er hier of daar nog eenigen zijn, wien zijn eenvormige versmaat, zijn soms te weelderig vernuft en welligt zijne te hollandsche denkbeelden mishagen, op dezen is het bekende punticht van *Hoffman* toepasselijk:

Gij, die den braven Gats slechts met verachting leest,
Wij ik en weet niet wat in hem u kan mishagen,
Indien die eadle Zeeuw een Fransman waar geweest,
Gij zoudt met lof van zijn je ne s'ait niet gewagen.

Deze regelen, thoe dikwerf ook reeds elders aangehaald, zijn hier echter — hoedang het gevoelen van sommigen ook veranderd moge zijn — nog niet misplaatst.

Wij eindigen deze aankondiging met den wensch, dat deze onderneming des heeren BAST VAN KEMPEN die aanmoediging en ondersteuning moge onderwinden, welke zij overwaardig is. Wij twifelen niet of deze eerste aflevering moet het aantal intekenners aanmerkelijk vergrooten, daar het bijna onmogelijk is, het boekken open te slaan, zonder den last te gevoelen, er bezitter van te zijn. Ook de matig gestelde prijs (†) moet voorzeker daartoe bijdragen.

Dat deze onderneming even schoon voltooid worde als zij aangevangen is, en zij ten voorbeeld aan alle Nederlandsche boekhandelaren strekke! Mogten deze laatste, zoo ver zij nog aan later aangenemene gewoonten verstaand zijn, den nieuwen weg volgen, die, meer dan den hunsen, tot den eend hollandschen, typographischen roem leidt! Het publiek heeft, voor den prijs, welken het betaalt, regt, iets meer te vorderen, dan graauwe letters op een nagenoeg even graauw papier. De Nederlandsche kunstenaars hebben eene proeve geleverd, dat zij, ook in dit gedeelte der kunsten, niet voor den vreemdeling behoeven achter te staan; en, dat eene schoone uitvoering met eenen matigen prijs verenigbaar is, wordt mede door deze uitgave van Gats bewezen. Geen uitgever kan dus meer, door onverschilligheid of het belang der lezers, eenen onverschoonbaren eigenaardigheid maken.

(†) Te regt kan hier het woord *matig* gebruikt worden, want eene eerste aflevering van Gats eens vergelijkt met de meeste onzer latere uitgaven, alleen van *gravureerden* *titel en signet* voorzien.

MARKT-PRIJZEN

DE ERSTAD BRED A
van den 20 Aug. 1830.

	Gl.	Ct.
Het Nederl. Mudde Tarwe	8	34
Het dito dito Rogge	6	25
Het dito dito Boekweit	6	50
Een grof-Tarwe-brood, van een pond Nederl.	8	14
Een licht Tarwe-brood, van een pond Nederl.	0	22
Een Rogge-brood, van 3 pond Nederl.	0	29
Een Nederl. pond Tarwen-Meel	0	24
Een dito pond Boekweits-Meel	0	22
Een dito pond Boter	0	70

ADVERTENTIEN.
PUBLIEKE VERKOOPING

wegens verandering van woonplaats.
Op donderdag, den 26. Augustus aanstaanden, des namiddags om 2 ure, zal, ten overstaan van een bevoegd getuigen, ten huize van den Heere Luitenant Kommandeur *Marechaussée* op den Haagdyk te Breda, publiek worden verkocht: eenige staande MEUBELS, TAFELGOED en KEUKENGEREEDSCHAP, eene zeer goede BAD-KUIP, eenige MANSKLEEDEREN, en LINNENGOED, een bijzonder goed JAGTGEWEER met deszelfs toebehooren, alsmede een groote partij BORDEAUX- en andere WIJNEN, gedeeltelijk op Flesschen en op Fusten, te proeven bij de Verkoopning. Nog eene partij *BANEN*.
Alle deze goederen zal, ten dage van den verkoop, openstaand, van des morgens 9 tot 12 ure, voor een ieder te zien.

Te KOOP, binnen Breda,

om met Mei 1831 te aanvaarden:
Een HUIS, HOF en ERVE, staande en gelegen in de Eindstraat, Letter B, No. 33.
Nader te bevragen bij den Heer *WIJNANDS* bij de Meestersbrug, te Breda.

* * Middel, om, in VIJFTIEN LESSEN, het *FRANSCHE* te LEEREN, onder directie van den Heere *RAOUL DESFRESNES*.
De geenen, dié wenschen, deze lessen te ontvangen, worden verzocht, zich in de *Koornbuurs* bij *M. VAN RIEL* te vervoegen, dié hun de voorwaarden zal bekend maken, en hun de vorderingen zal laten zien, van een groot aantal KWEEKELINGEN, dié ontvinge, te *Lusk* en te *Antwerpen*, van bovengemelden professor les ontvangen hebben.